

Kansenongelijkheid

Een Turks-Nederlandse moeder bij het familieloket van de Lukasschool in Osdorp. Via de school kregen haar dochters onder meer taekwondo-training en een stapelbed.

Foto Sabine van Wechem

REPORTAGE LUKASSCHOOL IN OSDORP

Familieschool regelt ook de pianoles

Tien Amsterdamse scholen experimenteren met een nieuwe aanpak die ongelijkheid moet bestrijden. De Familieschool stuurt kinderen ook naar een cursus fotografie, regelt hun zwemdiploma of saneert desnoods de schulden van hun ouders.

Noël van Bemmel
Amsterdam

Alles lijkt normaal op de Lukasschool in de Amsterdamse wijk Osdorp. In de laagste groepen zitten kleuters in een kringetje, een klas verder zijn kinderen aan het tekenen en weer verderop onderstreept een juf lettergrepen op een smartboard. Aan het einde van een gang zitten wel erg kleine leerlingen: zij volgen ter voorbereiding op groep 1 de voorschool. Wat ook opvalt: alle kinderen hebben een migratieachtergrond en overal roepen posters leerlingen op zich in te schrijven voor extra activiteiten.

De Lukasschool is een Familieschool: een experiment om ongelijkheid via het schoolsysteem te bestrijden. De 350 leerlingen kunnen zich inschrijven voor een cursus fotografie, toneelspele, schilderen, taal of freerunning. Maar de school wil ook dat de leerlingen een instrument bespelen of eens naar een museum of voorstelling gaan. Samen met hun ouders, op kosten van de gemeente. Wie geen laptop, bureau of fatsoenlijk bed heeft, steekt zijn vinger op en de juf regelt het verder.

Laagdrempelige hulp

'Deze school is anders', zegt alleenstaande moeder Merve Yilmaz, die twee dochters op de Lukasschool heeft. De Turks-Nederlandse kon op hun vorige school de naschoolse activiteiten niet betalen. 'Veertig euro per kind is te veel als je een uitkering hebt.' Nu kun-

nen haar dochters wel meedoen, sterker nog, zijzelf soms ook. 'De gemeente helpt ons heel erg. Het lijken kleine dingetjes, maar bij elkaar telt het op.'

Yilmaz somt op: haar oudste heeft inmiddels haar zwemdiploma en zit op pianoles. De jongste volgt zwemles, beiden gaan twee keer per week naar taekwondo-training, het gezin ging samen naar wetenschapsmuseum Nemo. 'Na mijn scheiding belde de juf om te horen hoe het ging. Heel lief. Toen ik vertelde dat we een stapelbed en een bureau nodig hadden, heeft ze dat meteen besteld.'

Dergelijke steun is op zich niet nieuw. Alle Amsterdammers met een laag inkomen kunnen met een Stads-pas gratis toegang tot musea of voorstellingen krijgen, een beroep doen op het Jeugdeducatiefonds of een sportvergoeding of schuldsanering aanvragen. Maar ja, dat moet je wel weten. Bovendien is de stap naar een sociaal werker best groot. Daarom bedacht de Lukasschool een Familieservicepunt waar leerlingen en ouders sinds een jaar terecht kunnen voor laagdrempelige hulp. Dat past binnen een project van wethouder Marjolein Moorman (onderwijs en armoedebestrijding) om ongelijkheid te bestrijden. Daarbij horen ook de voorschool en een brede brugklas (vmbo/havo/vwo). Ze trok 11,4 miljoen euro uit voor het vierjarige experiment op tien scholen.

'Ongelijkheid bestrijden ligt al jaren op ons bordje', zegt schooldirecteur Sebastiaan van Huet. 'We moesten het er

We willen de gezinnen niet pampieren, maar wel de weg wijzen

Rosien Schipper
Projectleider Familieservicepunt

Een van mijn dochters wordt gepest. Daarom zitten ze op taekwondo: om hun weerbaarheid te verhogen

Merve Yilmaz
Heeft dochters op een Familieschool

bij doen. Soms voelden we ons meer maatschappelijk werker dan leerkracht.' Met het extra geld kon hij een projectleider aannemen en een loket inrichten. Het idee is dat ouders daar sneller aankloppen met vragen als 'hoe zorg ik dat mijn kind luistert?' of 'hoe krijg ik een Stads-pas?'. 'Er is veel schaamte', merkt projectleider Rosien Schipper op. Maar als de leerkracht vraagt: 'Vind je het goed als iemand van

het Familieservicepunt je belt?', zeggen veel ouders volgens haar ja. Schipper schat het aantal kinderen dat onvoldoende steun vanuit huis krijgt op 150. 'We willen die gezinnen niet pampieren, maar wel de weg wijzen.'

Hulpparadox

De eerste resultaten zijn volgens Schipper bemoedigend: 225 leerlingen volgen naschoolse activiteiten, 50 leerlingen schreven zich in bij een sportvereniging, 40 haalden hun zwemdiploma, 30 gingen muziek maken of toneellessen volgen buiten school. 32 ouders volgen een taalcursus. Op inspiratieochtenden komen tientallen ouders praten over pesten of gamen. 'We kunnen hier als onderwijzers echt een verschil maken', zegt de projectleider. Bijna driekwart van de ouders is niet geboren in Nederland (Marokko, Turkije, Suriname, Bulgarije), meer dan de helft heeft een laag inkomen. 'De Familieschool vraagt extra inzet - flyers uitdelen, persoonlijke gesprekken voeren - maar geeft ook voldoening.' Zo ontdekte Schipper dat een leerling niet ging zwemmen omdat ze geen badpak had. 'Die kon ik gelijk voor haar kopen.'

Volgens Ruben Fukkink, bijzonder hoogleraar pedagogiek aan de Universiteit van Amsterdam, werkt het onderwijsstelsel kansongelijkheid in de hand. 'De Cito-toets komt vroeg en daarna zijn de kaarten wel geschud.' De voorschool helpt volgens hem, evenals een brede brugklas en de vrijheid om opleidingen te stapelen. 'Daartussen

zit de Familieschool: zeer innovatief en uniek.' Fukkink onderzoekt dit experiment, maar zegt dat het te vroeg is voor conclusies. De Familieschool is volgens hem een antwoord op de befaamde hulpparadox: wie hulp het hardst nodig heeft, kan die hulp het moeilijkst vinden. 'De school biedt een natuurlijke ingang tot het systeem.'

De vraag of leraren niet te veel taken op hun bordje krijgen, vindt Fukkink terecht. 'In een wijk als Osdorp, waar veel gezinnen wonen die extra hulp nodig hebben, verdienen leerkrachten ondersteuning van maatschappelijk werkers, oudercoaches, schuldsaneerders.' De hoogleraar prijst wethouder Moorman dat zij dit probeert en daar geld voor uittrekt. 'Nu moet blijken of we zo meer gezinnen bereiken en scholen hun vertrouwen niet verspelen.'

Alleenstaande moeder Yilmaz maakt zich ondanks de hulp zorgen over haar dochters. Die zijn volgens haar te lief voor een wijk als Osdorp, waar allerlei groepen lang niet altijd vriendelijk zijn voor elkaar. 'Een van mijn dochters wordt gepest. Daarom zitten ze op taekwondo: om hun weerbaarheid te verhogen.' Het liefst zou Yilmaz verhuizen, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Het advies dat zij kreeg op het Familieservicepunt: 'Help je dochters hun basisschool af te maken en schrijf ze daarna in op een middelbare school buiten deze buurt.'

De naam Merve Yilmaz is om privacyredenen gefingeerd.